

Posudek vedoucího bakalářské práce

Veronika Němcová: „My stavíme stavbu, stavba staví nás“. Budovatelské brigády v 50. letech 20. století na příkladě výstavby Nové hutě Klementa Gottwalda v Ostravě. Praha: FHS UK 2008, 76 s. + přílohy.

Bakalářská práce Veroniky Němcové je zacílena na problematiku budovatelských brigád v 50. letech 20. století. Prostředkem k uchopení dané problematiky je autorce analýza narativních interview, které provedla se třemi účastnicemi těchto brigád, kontext analyzovaným vzpomínkám pak dává náčrt obrazu, jaký o budovatelských brigádách podávala dobová literatura. Předně je třeba vyzdvihnout neotřelost samotného tématu, dosud prakticky nezpracovaného, a také přístup, jaký k náhledu na danou problematiku autorka zvolila. Výsledná práce je tak v mnoha ohledech novátorská; přesto se však nemohu zdržet několika výtek.

Autorka svoji práci rozčlenila do sedmi oddílů. V Úvodu /s. 1-3/ se autorka více než uvedením do samotné problematiky zabývá nejprve svojí motivací a vztahu k tématu (a mírně předjímá závěr, píše-li, že „*mládí těchto tří žen provázené euforií z osvobození republiky je v tomto ohledu specifické a rovněž atmosféra budovatelských brigád je dle mého soudu neopakovatelná, neboť je dílem mnoha faktorů – historických, politických i sociálních*“ /s. 1/) a dále formuluje výzkumný problém, podpořený výzkumnými otázkami.

Druhý oddíl – Metodologie /s. 4-16/ je uvozen úvahou nad metodou Oral History (dále OH) a představení vlastního výzkumu – ovšem zde se autorka zabývá pouze využitím OH a opomíjí práci s písemnými prameny. Celý tento oddíl je zřetelně poznamenán nevyrovnanou prací s literaturou, z níž autorka hojně čerpá (i když je chvályhodné, že se autorka neomezila pouze na jeden dva tituly). Výsledný text je tak zkratkovitý a na některých místech poněkud zavádějící. Autorka zařazuje OH nejprve do oblasti kvalitativních metod, tzn. deklaruje svou práci jako společenskovědní, ovšem poté argumentuje spíše na poli historie (viz např. „*takto vzniklý rozhovor se od ostatních pramenů liší právě aktivní účastí tazatele na jeho vzniku*“ /s. 6/). Příkladem terminologické nevyrovnanosti je třeba nahodilé používání pojmů narátor – informant – respondent (např. s. 8); každý z těchto pojmů se ale používá pro jiný typ výzkumu. V popisu vlastní analýzy získaných dat autorka deklaruje postupy, jež ovšem ve vlastním výzkumu neaplikuje (různé úrovně reality v narativním vyprávění, způsoby vyjadřování narátora, způsob vyprávění atp. – viz str. 12). Ocenit naopak musím skutečnost, že se autorka pokusila reflektovat svoji roli v rozhovorech a zejm. své postavení jako vnučky jedné z narátorek, kde lze ovšem vedle uvedených výhod a nevýhod ve vedení rozhovoru spatřit ještě podstatnou rozhovoru v analýze a interpretaci dat, a to je možný nedostatek odstepu. Autorka vcelku obratně k rozhovoru se svou babičkou přizvala „*spolužáka z gymnázia Jiřího*“ (s. 10), ovšem ten měl být v tom případě jasně deklarován jako spoluautor rozhovoru (tj. všude a celým jménem).

Dále autorka zařazuje vlastní narativní analýzy. Jejich kvalita kolísá, zejm. analýza narativu paní Marie je velmi popisná, což je ještě podpořeno jazykem, který autorka používá (její stylistické obraty jsou nad míru ovlivněny analyzovaným pramenem – např. „*po celý život se věnovala svému řemeslu – krejčovně*“ /s. 19/). O co vlastně jde v narativní analýze formuluje autorka překvapivě až v průběhu analýzy druhého rozhovoru (s. 22) a ještě později (s. 25) konstatuje, že vzhledem k tomu, že všechny narátorky předem znaly předmět jejího výzkumu, lze těžko zodpovědět první výzkumnou otázku. Vzhledem k nevyrovnanosti textů ve smyslu malé

citlivosti rozlišování podstatných životních mezníků od doprovodných historek se tak, bohužel, záměr narativu, tj. zasazení účasti na brigádách do kontextu životního příběhu, ne zcela zdařil.

Cílem čtvrtého oddílu pak je zasadit budovatelské brigády do historického kontextu. Ten autorka pojednává sice stručně, ale srozumitelně a adekvátně. Jedinou drobnou výtkou je zde název podkapitoly „Mládež; budovatelské stavby socialismu“ (s. 40), v níž se stavbám socialismu věnuje v pouhém jednom odstavci.

Další oddíly své bakalářské práce věnuje autorka už cíleně budovatelským brigádám. Rekonstruuje jejich obraz v dobové literatuře a popisuje je na základě rozhovorů. Tyto části považuji za zdařilé v tom smyslu, že se v nich podařilo akcentovat podstatné a zajímavé momenty, rozkrýt některé metafory (vojenská terminologie, metafora o stvoření světa atp.), popsat každodennost v průběhu brigád atp. Mnohé však, bohužel, zůstává v náznacích (zejm. organizace a struktura brigád) a vybízí ke studiu archivních pramenů. To by však bylo nad rámec bakalářské práce.

V samotném závěru pak autorka obratně shrnuje výsledky svého výzkumu a zodpovídá výzkumné otázky.

Součástí bakalářské práce Veroniky Němcové jsou rozsáhlé přílohy –dobové fotografie (fot. 4, 5 a 21 však považuji za nadbytečné) a přeepsané rozhovory, jež podporují transparentnost provedeného výzkumu.

Souhrnně lze konstatovat, že se Veronice Němcové podařilo odvést zdařilou práci. Kladně je třeba hodnotit především originální téma, výběr metod výzkumu a zpracování samotného tématu (tedy oddíly 4-7). Jistou nedotaženost vidím naopak v úvodních oddílech práce, kde se nejvíce projevuje autorčina nevyrovnaná stylistika a nezkušenost v práci s textem. Bakalářskou práci Veroniky Němcové doporučuji k přijetí a s ohledem na zmíněné výtky ji hodnotím na rozhraní výborné a velmi dobré, tj. cca 40 body.

Praha, 11. března 2007

Mgr. Hedvika Novotná